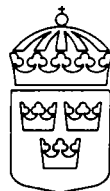


Regeringens proposition 1993/94:240



Statlig garanti för anordnande av olympiska
vinterspel i Sverige år 2002

Prop.
1993/94:240

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 14 april 1994

Carl Bildt

Bo Lundgren
(Finansdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslår regeringen att riksdagen bemyndigar regeringen att utifrån de i propositionen redovisade förutsättningarna utställa en statlig ekonomisk garanti för genomförande av de vinterolympiska spelen i Östersund och Åre kommuner år 2002.

Under förutsättning att riksdagen godkänner förslaget bör regeringen senare ta upp förhandlingar med representanter för kommunerna i denna fråga om de närmare förutsättningarna för en statlig garanti.

Innehållsförteckning

Prop. 1993/94:240

1 Förslag till riksdagsbeslut	3
2 Ärendet och dess beredning	3
3 Allmänt	3
3.1. Framställningen om statlig garanti	3
3.2. Remissinstanserna	5
3.3. Utredarens överväganden	7
4 Garanti för de olympiska vinterspelen år 2002	10
Bilaga 1 Förteckning över remissinstanser	14
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 14 april 1994	15

Regeringen föreslår att riksdagen

bemyndigar regeringen att utifrån de i propositionen redovisade förutsättningarna utställa en statlig ekonomisk garanti för genomförande av de olympiska vinterspelen i Östersund och Åre kommuner år 2002.

2 Ärendet och dess beredning

I en framställning till regeringen den 15 november 1993 har Östersunds och Åre kommuner genom ett gemensamt bildat bolag, Vinterspelen i Östersund-Åre Aktiebolag (bolaget), anhållit om fullständiga ekonomiska garantier från staten för att ansöka om att få arrangera de olympiska vinterspelen i kommunerna år 2002. Bolagets framställning finns tillgänglig i Finansdepartementet (dnr 4997/93). Framställningen har remissbehandlats. Remissinstanserna redovisas i *bilaga 1*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Finansdepartementet (dnr 4997/93).

Generaldirektör Christer Wadelius har på uppdrag av Finansdepartementet utrett förutsättningarna för en statlig garanti för genomförandet av de olympiska vinterspelen i Östersund/Åre år 2002. Utredaren har i sitt arbete haft tillgång till såväl bolagets framställning som remissvaren. Utredarens rapport finns tillgänglig i Finansdepartementet (dnr 4997/93).

3 Allmänt

3.1 Framställningen om statlig garanti

Bolaget är det för kommunerna gemensamma organet för förberedelserna och genomförandet av vinterspelen. Det representerar också kommunerna vid överläggningar om statlig ekonomisk garanti för spelen. För att bedriva kampanjen för kommunernas kandidatur fram till Internationella olympiska kommitténs (IOK) beslut om val av arrangör för OS år 2002 har Sveriges olympiska kommitté (SOK) bildat Stiftelsen för Vinter-OS i Östersund år 2002. I stiftelsens styrelse finns företrädare för SOK, de båda kommunerna, länsidrotten, näringslivet och länsmyndigheterna.

Östersunds och Åre kommuner har beslutat ansöka om värdskapet för vinter-OS år 2002. Ansökan skall vara inlämnad till IOK senast den 1 oktober 1994. IOK kräver att det samtidigt med ansökningen lämnas en statlig ekonomisk garanti för spelens genomförande. Ansökningen kommer att behandlas slutligt vid IOK:s session i Budapest den 16 juni 1995.

I sin framställning till regeringen framhåller kommunerna bl.a. följande. Det är angeläget för regionen och landet att erhålla de olympiska vinterspelen till Östersund och Åre år 2002. Spelen ger möjligheter att marknadsföra och profilera Sverige och Jämtlands län,

att ge en injektion för kompetensutveckling, utbildning och forskning i länet. Genom ett olympiskt vinterspel i Östersund och Åre får Sverige ett komplett vintersportcentrum för träning och tävling och ledarutbildning. Vidare framför kommunerna att spelen kommer att få prägel av ett miljöanpassat spel.

Efter samråd med SOK har kommunerna utrett förutsättningarna för att arrangera de olympiska vinterspelen år 2002. De i utredningen föreslagna investeringarna och programmen har beräknats i samråd med berörda intressenter, myndigheter och företag samt därefter godkänts av SOK och de berörda olympiska specialförbunden. Utredningen baseras på kända krav på program, standardkrav och tävlingsregler vilka formuleras av IOK. Utredningen visar att de infrastrukturella förutsättningarna att förlägga ett vinterolympiskt spel till Östersund och Åre är mycket goda. Nödvändiga kompletteringar såsom utbyggnader av kommunikationer och kapaciteten för boende kommer i huvudsak att genomföras inom befintliga planer för orternas behov. Vinterspelen avses bli kompakta spel i Åre respektive Östersund.

I utredningen redovisas beräknade kostnader och intäkter för spelens genomförande i prisläget i november 1993. Enligt nedan redovisad kalkyl beräknas kostnaderna uppgå till 5 545 miljoner kronor och intäkterna till 3 090 miljoner kronor. Kostnadsberäkningen baseras i hög grad på förhållanden i Lillehammer. Till den statliga ekonomiska garantin framställs dessutom önskemål om medel till en s.k. efterbruksfond där överskottet skall bekosta den framtida driften av de olympiska anläggningar som är av den omfattningen och storleken att de har mer än regionalt intresse.

BOLAGETS FÖRSLAG TILL TOTAL KOSTNADS- OCH INTÄKTSKALKYL FÖR ARRANGÖREN (TKR)

INVESTERINGAR		INTÄKTER	
Arenor	1 251 000	TV-ersättningar	1 600 000
Boende	281 000	Sponsoravtal	870 000
Media	223 000	Biljetter	200 000
Övrigt	296 400	Försäljning, mm	220 000
Investeringar	2 051 400	Restvärden inkl moms	200 000
Moms	512 200		
		Summa intäkter	3 090 000
DRIFTSKOSTNADER			
Administration	930 000		
Tele, Radio, TV	731 000		
Presscenter	90 000		
Arrangemang	230 000		
Anläggningar	140 000		
Service, boende	140 000		
Marknadsföring	245 000		
Driftskostnader	2 506 000		
Moms	426 000		
KAPITALKOSTNADER	50 000	UNDERSKOTT	2 455 600
		Varav moms	938 200
Summa utgifter	4 607 400	EFTERBRUKSFOND	180 000
Summa moms	938 200		
	<u>5 545 600</u>		

Bolagets kalkyler bygger bl.a. på 3 300 aktiva och ledare från 75 nationstrupper, 6 500 massmediarepresentanter (varav 1 500 i Åre) och en publik med 1 300 000 försålda biljetter (varav 150 000 i Åre). Bolaget räknar med stort intresse från och behov av frivilligt arbetande. 12 000 frivilliga beräknas medverka.

Bland större investeringar i arenor finns nybyggnader av ishockeyhallar, bob- och rodelbana, hoppbackar, skidskyttestadion, skidstadion och skridskoarena samt en olympisk by i Östersund. I Åre rör det sig om investeringar huvudsakligen i befintliga alpina anläggningar, nybyggnad av en ishall samt ett nytt presscenter. Investeringar förutses även i telekommunikation.

De huvudsakliga intäkterna i kalkylen utgörs av försäljningen av sändningsrätten för TV. Beräkningen har skett främst med utgångspunkt dels i avtalet mellan IOK och Lillehammer, dels i avtalet mellan IOK och Atlanta vad gäller de olympiska sommarspelen år 1996.

Under ärendets beredning har kommunerna i kompletterande skrivelser framfört att de är beredda att bl.a. finansiera vissa anläggningar som finns upptagna i framställningen om en statlig garanti. Dessa åtaganden utgörs av investeringar om 205 miljoner kronor och en minskning av efterbruksfondens storlek från 180 miljoner kronor till 120 miljoner kronor.

Kalkylen är en investerings- och driftskalkyl. I kalkylen beaktas inte samhällsekonomiska effekter såsom ytterligare ianspråktagande av samhällelig service, skatteinkomster, valutaintäkter, sysselsättning- eller regionalekonomiska effekter. Vissa sådana bedömningar har dock också redovisats.

Enligt bolagets beräkningar kommer direkta investeringar i OS-anläggningar att medföra 4 000 årsarbeten och förberedelserna och genomförandet 2 000 årsarbeten. Därutöver antas effekten på sysselsättning till följd av ökad turism i landet bli 8 000 årsarbeten fördelade över åren 1995 - 2002, varav 2 500 årsarbeten förutsätts tillkomma i Jämtlands län. Dessutom beräknas vissa indirekta sysselsättningseffekter till 3 500 årsarbeten. Vidare påvisas andra effekter såsom goodwillvärde för Sverige och näringslivet samt valutaeffekter.

3.2 Remissinstanserna

Rikspolisstyrelsen, Vägverket, Luftfartsverket och Generaltullstyrelsen har i sina remissyttranden redovisat kostnader och andra konsekvenser för respektive myndighet av ett vinterspel i Östersund/Åre. Nu identifierbara utgifter uppgår till ca 600 miljoner kronor, men kan stiga när omfattningen av insatserna blivit mer definitiv. Samtliga myndigheter utgår från att de kompenseras för merutgifter.

Försvarsmaktens organisationsmyndighet ställer sig positiv till spelen och till att aktivt bistå med resurser för sjukvårds-, sambands-, trafik- och transporttjänst i utbildningssyfte. Myndigheten förutsätter dock att eventuella merkostnader kommer att täckas.

Riksrevisionsverkets (RRV) remissvar bygger på en kostnadsjämförelse med OS i Lillehammer år 1994. RRV har utgått från de uppgifter som verket erhållit från den norska Riksrevisjonen som nära följt kostnadsutvecklingen för vinterspelen i Lillehammer. RRV har i sitt remissvar också redovisat en samhällsekonomisk och en statsfinansiell kalkyl för OS i Östersund/Åre år 2002.

RRV anser att merkostnaderna, jämfört med bolagets kalkyl, för att arrangera vinterspelen i Östersund/Åre kan komma att ligga i intervallet 0 - 2 100 miljoner kronor för investeringar och drift samt 2 500 miljoner kronor för ökade myndighetsinsatser. RRV utgår i sina beräkningar från schablonmässiga antaganden, som baseras på kostnaderna i Lillehammer, och pekar på ökade myndighetskostnader, avsaknaden av en reservfond, underskattning av investeringar i idrottsanläggningar, mediateknik, infrastruktur och kulturbyggnader samt driftskostnader. RRV menar att en arrangörs ambitionsnivå för spelens genomförande stiger efter det att man tilldelats spelen och att detta för med sig stora merkostnader. När det gäller de finansiella intäkterna gör RRV ingen annan bedömning än bolaget.

Statens fastighetsverk har granskat de investeringskalkyler som har tagits fram och finner dessa väl genomarbetade och gjorda med den noggrannhet man kan begära i detta tidiga skede. Verket anmäler dock att i kalkylen har kostnaderna för anläggningsdelar som är oförändrade i förhållande till kommunernas ansökan inför vinterspelen år 1998 räknats upp med 13 %. Enligt de uppräkningsstal som tillämpas inom statsförvaltningen bör uppräkningsstalet för samma tid i stället vara ± 0 %.

SOK och Sveriges Riksidrottsförbund (RF) tillstyrker en garanti. SOK anför att samrátt skett med samtliga de olympiska vinteridrottsförbunden, som alla tillstyrker ansökningen. RF betonar att det är mycket positivt för idrottens utveckling med stora internationella idrottsevenemang. Olympiska spel är den samlade världsidrottens höjdpunkt. RF ser därför positivt på försök att få OS till Sverige. RF påpekar också att en satsning på OS i Östersund ej får inverka negativt på de årliga anslag som normalt tillkommer idrottsrörelsen.

Telia AB framhåller att förutsättningarna för spelen är goda eftersom infrastrukturen med bl.a. optoteknik och AXE redan är utbyggd.

Sveriges Television och Sveriges Radio pekar på att kostnaden för mediainsatserna i enlighet med deras tidigare uppgifter kommer att bli ca 100 miljoner kronor högre än vad som angivits i kalkylen.

Luftfartsverket anger att de investeringar som behövs för att Östersunds flygplats skall kunna ta emot den internationella trafiken under spelen beräknas ge 300 årsarbeten.

Domän AB pekar på att man ser direkta positiva effekter av spelen eftersom man beräknar att vissa infrastruktursatsningar kan bli till viss direkt nytta för företaget.

RRV bygger sina antaganden på att de samhällsekonomiska effekterna i form av produktionsökning och ökad turism till följd av olympiska vinterspel i Östersund och Åre har en begränsad betydelse. Vidare menar RRV att spelen har miljömässiga negativa effekter och positiva goodwill-

effekter. Ur statsfinansiell synpunkt menar RRV att spelen kan gå med ett underskott i intervallet 2 400 - 7 000 miljoner kronor. Detta bygger på RRV:s grundläggande antagande att arbetslösheten vid tidpunkten för investeringar och genomförande av spelen är av så ringa omfattning att de personer som kommer att sysselsättas annars skulle vara sysselsatta med annan verksamhet. RRV redovisar dock ingen annan bedömning än bolaget vad gäller antalet sysselsatta för investeringar och driften av spelen. Utifrån RRV:s antaganden uppstår ej heller någon positiv effekt av indirekta skatteintäkter till staten.

Naturvårdsverket efterlyser en miljökonsekvensutredning som bl.a. behandlar frågor om påverkan av miljön i olika tidsperspektiv och åtgärder för att kretsloppsanpassa spelen.

Länsstyrelsen och Landstinget i Jämtlands län pekar på de positiva effekter ett OS i Östersund skulle ge för både länet och landet och tillstyrker att staten garanterar spelen.

Länsstyrelsen betonar att ett genomförande av spelen bör kunna bli en lönsam regionalpolitisk satsning.

Bolaget har beretts möjlighet att inkomma med synpunkter på remissvaren. Vad gäller de specificerade kostnaderna som vissa myndigheter pekat på för sin del vill bolaget anföra följande. Polisbevakning vid idrottsarrangemang är ej en kostnad för arrangören. Bolaget vill inte ifrågasätta Rikspolisstyrelsens beräkningar men pekar på möjligheten av viss överlappning mellan beräknade kostnader inom garantiansökan och polisens beräkningar. Vidare anser bolaget att investeringarna på 83 miljoner kronor i Rikspolisstyrelsen remissvar torde ha ett avsevärt restvärde. Vad gäller remissvaren från Vägverket, Luftfartsverket och Generaltullstyrelsen menar bolaget att vissa kostnader och investeringar kan begränsas genom alternativa lösningar.

Det kan nämnas att bolaget i en senare skrivelse till regeringen pekat på att synpunkterna från Naturvårdsverket ligger i linje med den profil som kampanjen och ett eventuellt olympiskt vinterspel i Östersund och Åre kommer att ha. Bolaget anser också att de resurser för mediainsatser om 100 miljoner kronor som Sveriges Television och Sveriges Radio anser saknas i bolagets ansökan finns beräknade som en sponsorintäkt. Denna intäkt har förts direkt mot de redovisade kostnaderna för mediainsatser med motsvarande summa.

3.3 Utredarens överväganden

Den av Finansdepartementet anlitade särskilda utredaren, generaldirektören Christer Wadelius, har i en rapport till departementet redovisat sina resultat. Utredaren finner att de anläggningar som bolaget redovisar fyller de krav som ställts av IOK. Han har vid granskning av de kalkyler som bolaget gjort funnit att bedömningen av kostnaderna för de olympiska vinterspelen i Östersund/Åre år 2002 är noggrann och seriös. Utredaren pekar på svårigheten att bedöma många utgifter, vilket fått till

följd att bolaget, remissinstanserna och han själv i sin utredning kan ha kommit till mycket olika slutsatser.

Utredaren framhåller följande. Investeringarna i idrottsarenor uppgår enligt kalkylen till 1 565 miljoner kronor inklusive mervärdesskatt. Trots att Östersund inte avser att bygga någon hall för skridskoåkningen blir investeringarna i idrottsanläggningar endast 30 miljoner kronor lägre än i Lillehammer. Risken för att kraven på en inomhushall för skridsko i ett senare skede kan bli stora. Investeringskostnaden skulle därmed öka med ca 160 miljoner kronor.

Kostnaderna för komplettering av de alpina anläggningarna i Åre, 330 miljoner kronor, är nästan lika höga som för de nya anläggningarna i Lillehammer. Detta är förvånande mot bakgrund av att Åre tidigare ansetts i det närmaste klart att ta emot ett OS. Utredaren pekar på att den föreslagna utökningen av skidåkningsanläggningarna sannolikt skulle förbättra balansen mellan antalet tillgängliga bäddar och skidåkningsmöjligheterna i Åre. Kostnaden för OS-arrangören borde kunna minskas genom att det bolag som äger anläggningarna står för nyinvesteringskostnaderna och att OS-arrangören hyr tävlingsbanor och liftsystem under spelen.

Investeringskostnader som baserats på handlingar av det här aktuella slaget brukar vanligen åsättas en kostnadspost oförutsedda kostnader som normalt uppgår till 10%. Enligt remissyttrande från Statens fastighetsverk är det verkets bedömning att byggkostnaderna från år 1989 till år 1993 inte har ökat med 13% som antagits i kalkylen utan enligt gällande statliga index varit oförändrade. Man kan utifrån detta hävda att det finns en viss reserv dolt i de redovisade bygginvesteringskostnaderna.

Sammantaget bedömer utredaren att investeringskostnaderna kan sänkas med minst 100 miljoner kronor. Däremot finner han att driftskostnaderna kalkylerats med ca 200 miljoner kronor för lågt. Dessa merkostnader avser främst administrativa kostnader samt kostnader för olika kulturarrangemang.

När det gäller intäkterna i kalkylen, där försäljning av rätten till TV-sändningar är klart dominerande, bör noteras att det avtal som tecknats med IOK om sändningsrätten till Nagano-spelen visar att ett motsvarande avtal i Östersund kan ge en extra intäkt med knappt 300 miljoner kronor. Av försiktighetsskäl beräknar utredaren emellertid intäkterna för spelen till samma belopp som bolaget.

Utredaren redovisar som sin uppfattning en reviderad kalkyl där kostnaderna för spelen uppgår till 5 745 miljoner kronor och intäkterna till 3 090 miljoner kronor. Resultatet blir således ett underskott på 2 655 miljoner kronor.

Som jämförelse kan nämnas att motsvarande kostnader för OS i Lillehammer uppgick till 7 064 miljoner kronor och intäkterna till 2 974 miljoner kronor. Där blev det alltså ett underskott på 4 090 miljoner kronor.

För att besvara frågan om det statsfinansiella värdet på spelen bör man enligt utredaren lägga till de kostnader om 800 miljoner kronor vilka

faller på berörda myndigheter. Sammantaget blir det underskott som förväntas bli täckt av staten 3 455 miljoner kronor.

Östersund/Åres kalkyl förutsätter att kostnader för polis- och tullbevakning, insatser från militär, investeringar i flygplatser, järnvägar och tidigareläggning av vissa väginvesteringar bekostas med statsmedel. Omfattningen av flera av dessa insatser utanför bolagets kalkyl är i dagsläget mycket svåra att beräkna men det är inte troligt att de uteblir helt. Omfattningen kan beräknas till 600 miljoner kronor enligt remissmyndigheterna, 100 miljoner kronor för järnvägsinvesteringar och ytterligare minst 100 miljoner för oförutsedda kostnader, sammanlagt alltså 800 miljoner kronor. Ungefär 300 miljoner av dessa kostnader är investeringar. Kostnaderna för motsvarande insatser i Lillehammer uppgick till 1 047 miljoner kronor.

I samband med vinter-OS arrangeras också olympiska spel för handikappade, Paralympics. I Östersund/Åres kalkyl finns inte några kostnader för dessa tävlingar upptagna. Kostnaderna i Lillehammer har beräknats till 100 miljoner kronor. Lika stora kostnader bör beräknas för Östersund/Åre.

UTREDARENS FÖRSLAG TILL REVIDERAD KOSTNADS- OCH INTÄKTSKALKYL (TKR)

	Bolagets kalkyl	Utredarens kalkyl	+/-
Investeringar	2 563 600	2 463 600	- 100 000
Driftskostnader	2 932 000	3 132 000	+ 200 000
Paralympics		100 000	+ 100 000
Kapitalkostnader	50 000	50 000	0
S:a kostnader	5 545 600	5 745 600	+ 200 000
Intäkter	3 090 000	3 090 000	
Underskott	2 455 600	2 655 600	+ 200 000
varav moms	938 200	987 600	+ 49 400
Efterbruksfond	180 000		- 180 000
Övriga kostnader		800 000	+ 800 000
varav moms		60 000	+ 60 000

Totalt inkl myndighetskostnader beräknar utredaren således underskottet till 3 455 miljoner kronor

Utredaren delar bolagets uppfattning om en ökad direkt sysselsättning till följd av spelen avseende 6 000 årsarbeten i förberedelse, genomförande och anläggningsarbete. Ökningen i turism bör dock inte bli av en omfattning att den skulle ge 10 000 årsarbeten utslaget över fem år utan, menar utredaren, bör mer försiktigt beräknas till 7 500 årsarbeten inklusive indirekta effekter. Med denna beräkning kommer han fram till inkomster för stat och kommun som uppgår till 3 125 miljoner kronor, varav intäkter från mervärdesskatt utgör 1 050 miljoner kronor. Han pekar på att även måttliga förändringar i antagandena får stor konsekvens för beräkningen av dessa värden.

Ett OS kommer enligt den reviderade kalkylen att ge 15 000 årsarbeten under åren före, under och efter spelen. Av dessa är 4 000 relaterade till byggnadsinvesteringar och resten till administrationen av vinterspelen och framför allt till ökad turism.

Investeringarna kommer att ge ett väsentligt tillskott till byggsysselsättningen i regionen under en längre period. Byggarbetslösheten i Jämtland-Härjedalen är för närvarande 58% vilket innebär drygt 1 000 personer. Med det fastighetsöverskott inom både lokalsidan och bostadssidan som finns i regionen och i landet i övrigt tyder det mesta på att sysselsättningen kommer att vara låg för lång tid framåt. Utspritt över tiden, från det att Östersund/Åre utses till invigningsåret, kommer investeringarna att ligga i storleksordningen 300-400 miljoner kronor per år vilket inte bedöms förorsaka några överhettningstendenser.

Jämtlands län har för närvarande ca 6 000 arbetslösa inklusive de ovan nämnda byggnadsarbetarna. Enligt gällande prognoser väntas inga stora förbättringar de närmaste åren. Någon överhettning på arbetsmarknaden till följd av ett OS uppkommer sannolikt inte.

4 Garanti för de olympiska vinterspelen år 2002

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att utifrån de i propositionen redovisade förutsättningarna utställa en statlig ekonomisk garanti för genomförande av de vinterolympiska spelen i Östersund och Åre kommuner år 2002.

Skälen för regeringens förslag: Från svensk sida har inför såväl 1984 års, 1988 års, 1992 års, 1994 års som 1998 års tävlingar gjorts ansökningar hos IOK om att få arrangera olympiska vinterspel.

Enligt IOK:s regler fordras normalt att en OS-arrangör av staten tillförsäkras ekonomiska garantier för spelens genomförande. Riksdagen har med anledning av bl.a. denna regel vid de tidigare ansökningstillfällena beslutat om sådana statsgarantier (prop. 1977/78:146, bet. 1977/78:KrU23, rskr. 1977/78:275, prop. 1980/81:200, bet. 1980/81:KrU35, rskr. 1980/81:428, prop. 1985/86:104, bet. 1985/86:KrU23, rskr. 1985/86:331, prop. 1987/88:24, bet. 1987/88:KrU8, rskr. 1987/88:87 och prop. 1990/91:55, bet. 1990/91:KrU12, rskr. 1990/91:127). IOK beslutade dock i de nu nämnda fallen att erbjuda OS till andra orter, nämligen Sarajevo i dåvarande Jugoslavien, Calgary i Canada, Albertville i Frankrike, Lillehammer i Norge respektive Nagano i Japan.

Det är av stor vikt för såväl Sverige som för svensk idrott att större internationella idrottsevenemang kan förläggas till vårt land. Ett arrangemang som OS ger näringsliv och samhälle direkta inkomster genom ett ökat antal besökare till landet och bidrar samtidigt till att göra Sverige känt utomlands. Redan det förhållandet att Sverige kandididerar till OS har positiv betydelse i detta sammanhang. Det är mot denna bakgrund

motiverat att staten, liksom tidigare, ställer en ekonomisk garanti för anordnande av olympiska vinterspel i Östersund/Åre. Regeringen vill betona att såväl denna framställning som eventuella framtida framställningar om statlig garanti för olympiska spel prövas utifrån de förutsättningar som gäller i det enskilda fallet och inte ges någon prejudicerande verkan. Regeringen förutsätter att näringslivet lever upp till den ekonomiska medverkan man gett uttryck för i stödet för kampanjen.

Under förutsättning att riksdagen godkänner förslaget bör regeringen senare ta upp förhandlingar med representanter för de båda kommunerna (bolaget) om de närmare förutsättningarna för en statlig garanti. I det följande redovisas utgångspunkterna för en sådan garanti.

Regeringen anser att de kostnader för investeringar som redovisats av bolaget i det stora hela förefaller rimliga. Det bör nämnas att eventuella kvalitetshöjningar på anläggningar enligt regeringens uppfattning bör finansieras inom ramen för garantiåtagandet.

Även när det gäller kostnader för driften har bolaget i sin kalkyl beaktat erfarenheter från andra olympiska vinterspel, främst Lillehammer. Mot denna bakgrund och utredningen i övrigt anser regeringen att bolagets beräkning av kostnaderna för driften i stort är tillfredsställande utförd. Därvid bör man rikta uppmärksamhet mot de problem som RRV och utredaren pekat på i denna del, exempelvis kan risken av ökade kostnader för administration och kultur nämnas.

Av stor betydelse för spelens finansiering är intäkterna från försäljningen av TV-rättigheterna. Det är också av stor betydelse att OS-budgeten tillförsäkras största möjliga intäkter genom försäljning av rätten att använda OS-symbolen och sponsring. Bolaget, remissinstanserna och utredaren är eniga om nivån på intäkterna för spelen. Regeringen är i och för sig inte av någon annan uppfattning. En viss osäkerhet råder emellertid när det gäller de intäktsbedömningar som kan göras för närvarande.

Det finansiella kontraktet mellan arrangörerna och IOK sluts direkt efter det att arrangörsorten utses, vilket sker sju år innan spelen hålls. Förändringar i valutakurser är svåra att förutse, vilket påverkar intäkterna från TV-rättigheterna och internationell sponsring. Med den konstruktion av en statsgaranti som regeringen föreslår kommer utvecklingen i fråga om intäkterna att vara avgörande för i vilken utsträckning statsgarantin behöver tas i anspråk. Det är därför av stor vikt att alla möjligheter tas till vara att täcka de beräknade kostnaderna genom ökade intäkter.

Garantibeloppet för spelen föreslås omfatta utgifter om högst 5 645 miljoner kronor. Oförutsedda kostnader för drift och investeringar som omfattas av garantiramen skall finansieras genom omprioriteringar. Samtliga ekonomiska beräkningar bör ta sin utgångspunkt i prisläget i november 1993. En kostnads- och intäktskalkyl i enlighet med dessa överväganden ger således ett beräknat underskott av 2 555 miljoner kronor. Därtill kommer kommunernas önskemål om en efterbruksfond för att möjliggöra drift av vissa idrottsanläggningar efter OS. Regeringen föreslår att frågan om en efterbruksfond, dess konstruktion och omfattning bör bli föremål för överläggningar mellan staten och bolaget.

Den statliga ekonomiska garantin för spelen bör omfatta det av bolaget redovisade utgiftsprogrammet kompletterat med utredarens förslag avseende anläggningar i Åre. Risken för en viss ökning av driftkostnaderna bör beaktas. Garantin bör också rymma frågan om en efterbruksfond samt kostnaderna för Paralympics (Handikapp-OS). Det av regeringen föreslagna högsta beloppet för en statlig garanti om 5 645 miljoner kronor har beaktat kostnaderna för detta.

Överläggningar mellan staten och bolaget bör utgå från att kommunerna fullt ut tar ansvaret för de olympiska vinterspelens genomförande och ekonomi. Avtalet bör om möjligt utformas så att risktagandet i viss utsträckning fördelas mellan staten och kommunerna. En strävan bör vara att kommunerna tar största möjliga ekonomiska ansvar för spelens genomförande. Här bör kommunernas yttrande om möjligheten av att stå för vissa investeringskostnader särskilt uppmärksammas. Kommunerna har pekat på möjligheten att bl.a. finansiera vissa idrottsanläggningar som finns upptagna i framställningen om en statlig garanti.

Den ekonomiska verksamheten inom OS-budgeten bör bedrivas så att det inte uppstår några onödiga likviditetsproblem eller något behov av alltför tidig lånefinansiering. Kommunala investeringsåtaganden på en rimlig nivå bör också bidra till att kommunernas ekonomiska ansvar efter spelen för anläggningar och därtill knutna driftskostnader kan upprätthållas. Garantin för spelen skall endast utlösas i den mån utgifterna överstiger inkomsterna.

Statens garantiåtagande bör gälla endast mot bolaget. Som ett villkor för garantin bör bl.a. gälla att staten ges insyn genom revision av verksamheten. Näringslivets uttalade intresse för att medverka med olika investeringar måste tas till vara. Bolaget bör uppta erforderliga kontakter med näringslivet om detta snarast. Idrottsrörelsens uttalade stöd för att ansöka om de olympiska vinterspelen år 2002 bör också vara en garanti för dess medverkan med ideellt arbete vilket är av avgörande betydelse för spelens genomförande.

Såväl kommunerna som Naturvårdsverket har pekat på behovet av att värna miljön i samband med spelen. Regeringen delar denna bedömning och anser att den fortsatta planeringen för spelen bör innefatta utarbetande av en utredning avseende miljökonsekvenserna av spelens genomförande.

Statsfinansiella kostnader uppkommer också genom de merkostnader som myndigheter kan beräknas få som ett resultat av att spelen förläggs till Sverige. Remissinstanserna har pekat på beräknade merkostnader upp till 600 miljoner kronor. Utredaren har skattat behovet till 800 miljoner kronor, varav 60 miljoner kronor utgör mervärdesskatt. Regeringen bedömer att merkostnaderna för myndigheterna ligger i storleksordningen 800 miljoner kronor. Regeringen vill betona att alla eventuella merkostnader för myndigheter kommer att bli föremål för sedvanliga budgetberedningar.

De statsfinansiella kostnaderna kan alltså beräknas till sammanlagt drygt 3 000 miljoner kronor.

Ärendet bör behandlas under innevarande riksmöte.

Långsiktigt och vid full sysselsättning av produktionsfaktorerna är det inte rimligt att räkna med att total sysselsättning eller total produktion påverkas av ökade offentliga utgifter till olika områden. Sysselsättningen på lång sikt bestäms i huvudsak av hur flexibel och väl fungerande arbetsmarknaden är. I detta fall är det dock orealistiskt att räkna med full sysselsättning på den lokala arbetsmarknaden i Östersund/Åre regionen.

Bland de samhällsekonomiska intäkterna av ett vinter-OS år 2002 är goodwillvärdet för Sverige och för svenskt näringsliv betydande. Ett OS innebär en mycket stark exponering av värdlandet, såväl under förberedelseåren som under själva spelen. Spelens attraktionskraft avspeglas i de miljardbelopp som betalas för TV-rättigheterna och den stora uppmärksamheten i media som spelen ges. Detta ger en indikation på värdet av den reklam för Sverige och svenskt näringsliv som ett olympiskt vinterspel skulle ge.

Ett olympiskt vinterspel i Sverige kommer att engagera idrotts- och allmänintresserade i alla samhällsgrupper och upplevas som en mycket positiv händelse för en stor del av befolkningen. Vid sidan av de direkta goodwill effekterna innebär därför ett OS i Sverige sannolikt betydande positiva välfärdseffekter.

I en statsfinansiell kalkyl har i allmänhet förändringar i produktionens och konsumtionens sammansättning budgeteffekter eftersom olika typer av produktion och efterfrågan beskattas olika. Därmed påverkas statens intäkter. Spelen kommer med all sannolikhet att leda till ökad turism, inte minst från utlandet. Samtidigt bör noteras att annan produktion kan komma att trängas undan då turistnäringen expanderar. Genomförandet av det utgiftsprogram som spelen medför bör ske på ett sådant sätt att annan ekonomisk verksamhet i området så långt möjligt inte påverkas negativt. Sammantaget bedömer regeringen att den inhemska konsumtionen kommer att öka. Detta innebär att underlaget för bl.a. mervärdesbeskattningen ökar.

Storleken av de positiva skatteeffekterna bestäms till icke oväsentlig del av den ökade turismen. Ökad sysselsättning och konsumtion beräknas ge positiva ekonomiska bidrag till det allmänna.

Även indirekt bör ett OS kunna ge positiva effekter för statens finanser. Svenskt näringsliv bör kunna öka sina volymer och vinster i handeln med utlandet med stöd av den goodwill effekt som ett vinter-OS i Sverige skulle medföra. Ökad produktion för export bör på sikt leda till ökade skatteintäkter för såväl stat som kommun.

Enligt regeringens bedömning kan de statsfinansiella kostnaderna, med utgångspunkt i kommunernas framställning, remissyttrandena och generaldirektör Wadelius utredning, beräknas till drygt 3 000 miljoner kronor. De ovan redovisade statsfinansiella intäkterna är mer svårberäknade. Regeringen anser dock att vid en samlad bedömning överväger de positiva effekterna av olympiska vinterspel i Östersund/Åre år 2002. Sammantaget anser regeringen mot denna bakgrund att en statlig garanti bör beviljas.

Förteckning över remissinstanser

Prop. 1993/94:240

Bilaga 1

Ansökan om statlig garanti för Olympiska Vinterspel år 2002 (Dnr 4997/93).

Rikspolisstyrelsen, Överbefälhavaren, Fortifikationsförvaltningen, Vägverket, Luftfartsverket, Generaltullstyrelsen, Statens Fastighetsverk, Riksrevisionsverket, Statens Naturvårdsverk, Länsstyrelsen i Jämtlands län, Landstinget i Jämtlands län, Domän AB, Sveriges Olympiska Kommitté, Sveriges Riksidrottsförbund, Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB och Telia AB.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträdet den 14 april 1994

Närvarande: statsministern Bildt, ordförande, och statsråden
B. Westerberg, Friggebo, Johansson, Laurén, Hörnlund, Olsson,
Svensson, Thurdin, Hellsvik, Wibble, Björck, Davidson, Lundgren,
Unckel, P. Westerberg, Ask

Föredragande: statsrådet Lundgren

Regeringen beslutar proposition 1993/94:240 Statlig garanti för
anordnande av olympiska vinterspel i Sverige år 2002.

